

ПЛАН ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	6
1.1 Сутність малого підприємництва та його роль у національній економіці.....	6
1.2 Поняття оподаткування фізичних осіб–підприємців та його принципи.....	12
1.3 Еволюція оподаткування фізичних осіб-підприємців як суб'єктів малого підприємництва в Україні.....	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ В УКРАЇНІ..	24
2.1 Діагностика оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців на спрощеній системі оподаткування.....	24
2.2 Механізм оподаткування фізичних осіб-підприємців на загальній системі оподаткування.....	32
2.3 Роль оподаткування фізичних осіб-підприємців у формуванні доходів місцевих бюджетів України.....	39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ.....	46
3.1 Світовий досвід оподаткування фізичних осіб-підприємців та перспективи його застосування в Україні.....	46
3.2 Шляхи вдосконалення механізму оподаткування фізичних осіб-підприємців.....	55
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67

ВСТУП

Актуальність теми. Питання оподаткування є одним з основних у внутрішній політиці будь-якої держави. Удосконалення податкової системи завжди є пріоритетним завданням будь-якого уряду в розвинених країнах. Протиріччя між потребами збільшення податкових доходів і необхідністю створення сприятливих умов для національного підприємництва виступає основною причиною змін у сфері оподаткування.

В останні роки питання оподаткування фізичних осіб-підприємців підіймається дуже часто, з'ясування особливостей застосування спрощеної системи оподаткування з урахуванням поточних змін у законодавстві, виявлення проблем та визначення перспективних напрямів удосконалення є актуальними та мають практичну значимість.

У вітчизняній і зарубіжній науковій літературі значну увагу питанням оподаткування суб'єктів малого підприємництва, в тому числі, в розрізі єдиного податку, приділили В.Л.Андрущенко, В.В.Буряковський З.С.Варналій, В.П.Вишневський, Ю.Г.Дьякон, Ю.Б.Иванов, О.Р.Квасовський, А.И.Крисоватий, И.О.Лунина, П.В.Мельник, С.А.Музиченко, В.Н.Парсяка, А. М.Піддєрьогін, А.М.Соколовська, Т.В.Уманець, А.П.Чередніченко, В.О.Швадченко, С.І.Юрий та інші. Враховуючи значні наукові досягнення як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, питання щодо спрощеної системи оподаткування фізичних осіб-підприємців на сьогоднішній день залишаються дуже актуальними.

У світовій практиці також існує багато прикладів оподаткування фізичних осіб-підприємців, включно із спрощеними системами оподаткування різних країн. Цей досвід може бути корисним у сучасних реаліях України.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Мета кваліфікаційної роботи полягає в систематизації теоретичних засад механізму оподаткування фізичних осіб-підприємців, виявленні основних його проблем та освітлення можливих шляхів покращення механізму оподаткування ФОП.

Визначена мета обумовила наступні завдання кваліфікаційної роботи:

- розкрити сутність малого підприємництва та навести його класифікацію;
- визначити поняття оподаткування фізичних осіб-підприємців та його принципи;
- дослідити еволюцію оподаткування ФОП як суб'єктів малого підприємництва;
- провести діагностику оподаткування ФОП на спрощеній системі оподаткування;
- дослідити механізм оподаткування ФОП на загальній системі оподаткування;
- визначити роль оподаткування фізичних осіб-підприємців у формуванні доходів місцевих бюджетів;
- дослідити світовий досвід оподаткування фізичних осіб-підприємців та можливості його впровадження в Україні;
- запропонувати напрями вдосконалення системи оподаткування ФОП.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес оподаткування суб'єктів малого бізнесу включно із фізичними особами-підприємцями як важливого сектору економіки України.

Предметом кваліфікаційної роботи виступають економічні відносини, що виникають між фізичними особами-підприємцями та державою стосовно перерозподілу ВВП через оподаткування.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і процесів. Метод аналізу і синтезу використовувався при визначенні сутності малого підприємництва, оподаткування фізичних осіб-підприємців. Метод історичного аналізу застосовувався у дослідженні історії розвитку оподаткування малого підприємництва, включно із єдиним податком. Метод порівняльного аналізу

використовувався при проведенні оцінювання ефективності функціонування єдиного податку та його ролі у місцевих бюджетах; для узагальнення світового досвіду оподаткування фізичних осіб-підприємців та можливості його впровадження в Україні.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є законодавчі та нормативно-правові акти з питань оподаткування малого підприємництва включно із фізичними особами-підприємцями, статистичні та інформаційно-аналітичні матеріали Державної казначейської служби України, Департаменту фінансів Одеської міської ради, а також наукові дослідження і публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, електронні ресурси світової мережі Internet.

Науковою новизною отриманих результатів Одержані результати кваліфікаційної роботи, що містять наукову новизну, набули подальшого розвитку в частині:

- періодизації справляння механізму оподаткування малих підприємств в Україні, ознакою якої є поступовий перехід до спрощеної системи оподаткування;
- проведення аналізу ролі єдиного податку у місцевих бюджетах України;
- пріоритетних шляхів удосконалення елементів функціонування спрощеної системи оподаткування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в кваліфікаційній роботі положення, узагальнення, висновки та пропозиції мають як загальнотеоретичне, так і прикладне значення. Розроблені в кваліфікаційній роботі положення можуть бути впроваджені та використані органами місцевої влади при вирішенні проблем удосконалення організаційно-правового механізму оподаткування фізичних осіб-підприємців.

Структура випускної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 71 сторінку друкованого тексту, містить 15 таблиць, 6 рисунків. Список використаних джерел нараховує 42 найменування та займає 5 сторінок.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження сформулюємо наступні висновки:

1) У результаті розкриття сутності малого підприємництва, було виділено наступне визначення: «мале підприємництво є таке підприємництво, яке має невелику долю виробництва галузі та, відповідно, не має значного впливу на формування ринкової ціни. Особливістю малого підприємства є його висока здатність до адаптації, але й високі ризики.».

2) Окреслена роль малих підприємств в економіці різних країн та Україні. Зроблено висновок, що малі підприємства – це основа сучасної європейської економіки. Вони є ключовим джерелом робочих місць і благодатним ґрунтом для бізнесових ідей. Малі підприємства повинні розглядатись як одна з основних рушійних сил інновацій, зайнятості, а також соціальної та локальної інтеграції.

3) Аналізуючи поняття «оподаткування фізичних осіб-підприємців», було визначено, що оподаткування – це процес справляння податків, що встановлений на законодавчому рівні, та під час якого здійснюється перерозподіл ВВП з метою забезпечення функцій держави. У свою чергу фізична особа підприємець – це фізична особа, що використала своє право на ведення підприємницької діяльності та офіційно зареєстрована як така в органах державної влади. Отже було визначено, що оподаткування фізичних осіб-підприємців – це процес справляння податків з фізичних осіб, що займаються веденням підприємницької діяльності. Також були виділені основні принципи оподаткування ФОП: соціальна справедливість; стабільність; чіткість та прозорість податкових умов; рівномірність та зручність сплати податків; стимулювання до інвестицій; нейтральність оподаткування.

4) Досліджено історію оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні на основні моменти розвитку спрощеної системи оподаткування. Визначено п'ять основних етапів у його розвитку: перший етап (1991–1993 рр.) характеризується, як період економічної кризи, перше визначення поняття «мале підприємництво».; другий етап (1993–2010 рр.) – період, коли зафіксовані спроби

спрощення системи оподаткування, також введення спрощеної системи для малого підприємництва, прийняття господарського кодексу; третій етап (2011–2014 рр.) – період, який характеризується прийняттям податкового кодексу, значним розширенням спрощеної системи оподаткування і звітності, введенням 6 груп єдиного податку, були зроблені важливі кроки до уніфікації цієї системи; четвертий етап (2014–2018 рр.) – перехід єдиного податку до складу місцевих, значні кроки в покращенні оподаткування для сільських господарств, скорочення кількості груп до 4; п'ятий етап (з 2019 року) – початок розробки проекту, щодо збільшення ефективності оподаткування фізичних осіб-підприємців, що працюють у сфері ІТ.

5) У результаті проведення аналізу оподаткування фізичних осіб-підприємців на спрощеній системі оподаткування, зроблений висновок, що використання цієї системи є доцільним, хоч і має низку недоліків. Проаналізовано механізм оподаткування фізичних осіб-підприємців на загальній системі оподаткування та, на прикладі, зроблено висновок про більшу вигідність спрощеної системи для підприємців в розрізі мінімізації податкових зобов'язань.

б) На основі проведення аналізу податкових надходжень з єдиного податку до місцевих бюджетів було визначено, що за що останні шість років в Україні є тенденція до значного збільшення обсягів єдиного податку. Здійснивши графічне порівняння надходжень єдиного податку з фізичних осіб з надходженням єдиного податку з юридичних осіб, зроблено висновок, що надходження єдиного податку з фізичних осіб-підприємців складають лівову частку ніж надходження з єдиного податку, що сплачуються юридичними особами. Зауважено, що єдиний податок сьогодні є важливою складовою місцевих бюджетів. Він займає значне місце у складі доходів бюджету та, насамперед, сприяє розвитку як сфери бізнесу, так і органів місцевого самоврядування.

7) Висвітлено світовий досвід оподаткування фізичних осіб-підприємців та перспективи його застосування в Україні. Було виділено чотири особливості спрощених систем оподаткування різних країн як можливі до подальшого

застосування в системі оподаткування України: індексація граничних значень з урахуванням інфляції, диференціювання ставок податку в залежності від сфери діяльності підприємця, урахування основного та не основного доходу від підприємницької діяльності, можливість придбання разових податкових талонів.

8) Виділено основні проблеми функціонування механізму оподаткування фізичних осіб-підприємців: можливості ухилення від сплати податків, несправедливість в оподаткуванні, відсутність індексації граничного доходу. Запропоновано напрями вдосконалення системи шляхом вирішення цих проблем, а саме:

1. Посилити відповідальність за ухилення від сплати податків та ввести ефективний механізм контролю за діяльністю фізичних осіб-підприємців.
2. Ввести диференціацію ставок єдиного податку в залежності від сфері, у якій працює фізична особа-підприємець.
3. Започаткувати індексацію граничних обсягів доходів для груп єдиного податку з урахуванням інфляції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кошелева Т.Н. «Сутність та значення малого підприємництва». – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
<https://cyberleninka.ru/article/v/suschnost-i-znachenie-malogo-predprinimatelstva>
2. Т.Г. Васильців, О.Л.Лящ, Н.Г.Міценко Економіка малого підприємництва. – К., 2013 – 446 с., с.16-19.
3. Термін «Мале підприємство» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/ru/14744>
4. Дулова А.Д. «Малое предпринимательство: понятие и место в экономике страны». – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
<http://sci-article.ru/stat.php?i=1448628203>
5. Дуб Л. «Питання розвитку малого бізнесу в Україні»//Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. – 2000.- №2. – с.162-168
6. Скрипник С. Категорії та критерії визначення малих форм господарювання на селі [Електронний ресурс] / С. Скрипник // Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal. – 2016. – Vol. 2. – No. 2. – С. 27–35. – Режим доступу : www.are-journal.com
7. Господарський кодекс України | від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
8. Закон України «Про підприємства в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-12>
9. Кошелева Т.Н. «Стратегія розвитку малого інноваційного підприємництва». – СПб, – 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
<https://elibrary.ru/item.asp?id=19893613>

10. Колесник Н. В. Особливості функціонування спрощеної системи оподаткування в Україні в сучасних умовах / Н. В. Колесник // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — 2016. — № 1 (33). — С. 106—109.
11. Оподаткування СПД. – 2019 [Електронний ресурс] / Юридичний супермаркет. – Режим доступу до ресурсу: https://www.juridicheskij-supermarket.ua/page_entrepreneur-taxation.html
12. Кублікова Т. Б. Інституційні інвестори : основні чинники розвитку / Т. Б. Кублікова // Схід. – 2008. – № 6(90). – С. 26-29.
13. Системи оподаткування для Фізичних осіб-підприємців [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.buhuslugi.com.ua/ua/informatsiya/informatsiya-dlya-fizichnikh-osib/sistemi-opodatkuvannya-fizichnikh-osib.html>
14. Як працювати за загальною системою оподаткування. – 2018 [Електронний ресурс] / Приватний підприємець. – Режим доступу до ресурсу: <http://chp.com.ua/spravochnik/item/47023-yak-pratsyuvati-za-zagalnoyu-sistemoyu-opodatkuvannya>
15. Що необхідно знати кожному, хто хоче стати підприємцем? – 2018 [Електронний ресурс] / Рокитнянська районна філія Київського обласного центру зайнятості. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.facebook.com/rokitnoe.kocz/photos/%D1%89%D0%B>
16. Трансформаційні процеси у податковій системі України: монографія. / Волохова І. С., Луніна І. О., Слатвінська М. О., та ін.; за ред. д-ра екон.наук І. С. Волохової. – Одеса: Атлант, 2018. – 383 с. – с. 45-48.
17. Андрущенко В.Л., Тучак Т. Податкова Система. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 416 с. – с. 272-284.
18. Ковальчук І.В. Економіка підприємства. – К. 2008. – 679 с. – с. 542-544.
18. Статус фізичної особи - підприємця: проблеми застосування законодавства. – 2011 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-11>

19. Варналій З.С., Сизоненко В.О. Основи підприємницької діяльності. – К, 2004. - 404 с. – с.325-330.
20. Копейчиков В.В., Колодія А.М. Правознавство, навчальний посібник. – К, 2006 – 748с. – с.560-561.
21. Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія / Т. Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.
22. Історія податків та оподаткування в Україні / Ф. О. Ярошенко, В. В. Павленко, В. П. Павленко; за заг. ред. А. М. Подоляки. — К., 2012. — 416 с. – с. 10-14.
23. Податковий кодекс України | від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
24. Закон України 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
25. Слатвінська М.О. Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу: стан, проблеми, перспективи: монографія. – О., 2012. – 252 с. – с.7-10.
26. Мадрига Г.М. «Поняття, місце і роль малих підприємств в економіці: економічні та соціальні аспекти». – Л., 2013 [Електронний ресурс] / Національний університет «Львівська політехніка». – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/22856/1/23-154-163.pdf>
27. Магопець О.А. «Визначення сутності поняття «оподаткування» в контексті його сприйняття як соціального процесу». – Кіровоград, 2018. [Електронний ресурс] / Кіровоградський національний технічний університет. – Режим доступу до ресурсу: <http://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/15.pdf>
28. Кублікова Т. Б. Управління інноваціями: теорія та практика: навчальний посібник / Т. Б. Кублікова. – Одеса: Астропринт, 2014. – 236 с.
29. Нестеренко В.Ю., Токар І.І. Поняття й ознаки підприємства як суб'єкта господарювання. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://studfiles.net/preview/5169961/>

- 30.Дзера. О.В. Цивільне право України— К., 2002. – 468с. – с.376-379.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
https://pidruchniki.com/1029022847005/pravo/fizichna_osoba-pidpriyemets
- 31.Принцип. – [Електронний ресурс] / Словник української мови. – Режим доступу до ресурсу: <http://sum.in.ua/s/pryncyp>
- 32.Принципи оподаткування. – [Електронний ресурс] / Оподаткування, електронний посібник. – Режим доступу до ресурсу:
<http://tic.tsu.ru/www/uploads/nalog/page7.html>
- 33.Бендата М., Мельничук А., «Спрощена система оподаткування: переваги та недоліки». – Вінниця, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/2_ANR_2010/Economics/7_57170.doc.htm
- 34.Як працювати за загальною системою оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://chp.com.ua/spravochnik/item/47023-yak-pratsyuvati-za-zagalnoyu-sistemoyu-opodatkuvannya>
- 35.Информация о действующей в Венгрии системе налогообложения. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
http://www.rustrade.hu/10_Pravovie_voprosi/10_02%20Venger%20zakonodatelstvo/tax%20system%202016.pdf
34. Самсонова І.А., Зеленська В.А., Кривошапова С.В. «Специальные режимы налогообложения, отечественный и зарубежный опыт». – 2016,
[Електронний ресурс] / Економічні науки. – Режим доступу до ресурсу:
<https://applied-research.ru/pdf/2016/11-6/10748.pdf>
- 35.Головко І. «Спрощена система оподаткування: скасування не на часі». – 2016 [Електронний ресурс] / Вісник. – Режим доступу до ресурсу:
<http://www.visnuk.com.ua/ru/news/id/3018>
- 36.В Україні хочуть скасувати спрощену систему оподаткування: названо причини. – 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
https://24tv.ua/v_ukrayini_hochut_skasuvati_sproshhenu_sistemu_opodatkuvannya_nazvano_prichini_n935694
- 37.Дубровський В. «Спрощена система оподаткування. Розвінчування міфів». – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:

https://lb.ua/economics/2016/01/03/324990_sproshchena_sistema_opodatkuvannya.html

38. Реформувати чи скасувати: що робити зі спрощеною системою оподаткування. – 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.radio/podcasts/kyiv-donbas/reformuvaty-chy-skasuvaty-shcho-robyty-zi-sproshchenoyu-systemoyu-opodatkuvannya>
39. Поритко А. «Польский вариант: почему упрощённая система в Европе стимулирует малый бизнес». – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://kontrakty.ua/article/31824>
40. Упрощённая система налогообложения. – 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://ilex.by/pamyatka-po-uproshhennoj-sisteme-nalogooblozheniya/>
41. Буряк Н.Б., Лукаш С.В. «Шляхи удосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні». – 2014. [Електронний ресурс] / Інноваційна економіка. – Режим доступу до ресурсу: <http://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/219.pdf>
42. Григоренко В.О. «Удосконалення спрощеної системи оподаткування в контексті формування фінансового потенціалу території». – Л. 2014 [Електронний ресурс] / Ефективна економіка. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1738>